

СТАНОВИЩЕ

от проф. д.ф.н. Калина Грозева Лукова

пенсионер, хоноруван преподавател в Бургаски свободен университет

на дисертационен труд за присъждане на образователната и научна степен „доктор“ по област на висше образование 2. Хуманитарни науки, професионално направление 2.1. Филология, докторска програма **Антична и западноевропейска литература: сравнително литературознание**

Автор: Траяна Ангелова Латева

Тема: „Репрезентации на 1920-те в литературата и киното“

Научен ръководител: проф. д.ф.н. Клео Стефанова Протохристова-Ямболиева

1. Общо представяне на процедурата и докторанта

Със заповед № РД-22-1567 от 27.06 2025 г. на Ректора на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“ (ПУ) съм определена за член на научното жури за осигуряване на процедура за защита на дисертационен труд на тема **„Репрезентации на 1920-те в литературата и киното“** за придобиване на образователната и научна степен „доктор“ в област на висше образование 2. Хуманитарни науки, професионално направление 2.1. Филология, докторска програма **Антична и западноевропейска литература: сравнително литературознание**.

Автор на дисертационния труд е **Траяна Ангелова Латева** – докторантка в редовна форма на обучение към катедра „История на литературата и сравнително литературознание“ с научен ръководител **проф. д.ф.н. Клео Стефанова Протохристова-Ямболиева** от ПУ „Паисий Хилендарски“.

Представеният от Траяна Ангелова Латева комплект материали на хартиен носител, е в съответствие с Чл.36 (1) от Правилника за развитие на академичния състав на ПУ, включва следните документи: молба до Ректора на ПУ за разкриване на процедурата за защита на дисертационен труд; автобиография в европейски формат; протокол от катедрения съвет, свързан с докладване на готовността за откриване на процедурата и с предварително обсъждане на дисертационния труд; дисертационен труд; автореферат; списък на научните публикации по темата на дисертацията; копия на научните публикации; декларация за оригиналност и достоверност на приложените документи.

Докторантът е приложил 4 броя статии – 1 публикувана в Web of Science и 3 – в списания с научно рецензиране, реферирани в НАЦИД .

Кратки биографични данни за докторанта

Траяна Ангелова Латева завършва магистърска програма „Актуална българистика“ (литературоведски профил) в ПУ „Паисий Хилендарски“ през 2019 г. От 2020 г. до 2023 г. е докторант в Докторска програма „Антична и западноевропейска литература: сравнително литературознание“ към Филологическия факултет на ПУ „Паисий Хилендарски“ (редовна форма на обучение). Води упражнения по Антична и западноевропейска литература, участва в научни форуми и работи по научен проект на тема „1920-те – литературни и филмови репрезентации“.

2. Актуалност на тематиката

Проблематиката на дисертацията е във висока степен актуална, защото съвременният интерес към 1920-те години е безспорен. Много литературни творби, филмови и телевизионни версии на произведения репрезентират „епохата на джаза“ и „бурните двадесет“. Емблематични писатели, като Франсис Скот Фицджералд, Ърнест Хемингуей, Ивлин Уо, Олдъс Хъксли, Вирджиния Улф и др., се митологизират. Съществуват обществени нагласи и очаквания за симетрии и повторения между 1920-те и 2020 –те.

3. Познаване на проблема

Траяна Латева познава отлично културно-историческия, литературен, филмов и музикален контекст във важните му тематизации и специфики. Подробно и интригуващо са изградени картините на американските и британските 1920-те, с изключителна информационна наситеност и творческа аналитична прецизност. Използвана е коректно и целенасочено респектираща библиография на български и английски език.

4. Методика на изследването

Изследването е интердисциплинарно, като съчетава структурно-съдържателен, жанров и сравнителен анализ в диахронна и синхронна перспектива. Впечатлява проучвателната работа, както и аналитичните срезове на сцепления от литературни текстове, филмови версии и музикални жанрове.

5. Характеристика и оценка на дисертационния труд

Дисертационният труд съдържа 272 страници и се състои от увод, три глави, заключение, две приложения и библиография на английски и на български език.

Първа глава „1920-те в литературата и киното – доминантни тематични ориентири“ е обзорна и откроява доминантни тематични парадигми на десетилетието, репрезентирани в

литературата и киното – интегрираната военна проблематика, развитието на медиите и на киноиндустрията, на музикално - развлекателната култура; поколението „Златна младеж“, като вдъхновение за литературни творби.

1920-те в Америка се изследват като „Бурните двадесет“ и „Ерата на джаза“ чрез интригуващите теми за флапър модата и „новата жена“; доминацията на автомобилите; прехода от нямо към говорящо кино; „американците в Париж“, като културен модел на времето; рекламните стратегии; нарастващите престъпления.

Първа глава е с висока информационна и фактологична стойност – доказателство за огромната проучвателна работа на докторантката. Постоянно се спазва изследователската линия – от тематизациите към художествените им реализации в литературата и киното (Ще откроя фрагмента за „Новата жена“, като визионерски символ на десетилетието, и вдъхновения кинематографичен прочит на филма „Полунощ в Париж“.)

Във втора глава „Американските 1920-те“ аналитичното внимание е насочено към романите „Великият Гетсби“ на Франсис Скот Фицджералд и „Джаз“ на Томи Морисън. С оглед на направените тематизации, много продуктивна и прецизна е диференциацията „наследени пари“ (old money), новобогаташи (new money) и т.н бедни (po money) в романа на Фицджералд, а също и фиксациите върху „фалшивите символи на просперитета“ (автомобили, партия, мода и др.)

Впечатляваща като анализ е подглавата за музикалните референции в романа „Великият Гетсби“ с акцент върху три от осемте назовани песни.

Взаимодействието между литература и музика се проследява и в романа „Джаз“ на Морисън, като детайлно се съизмерва романовата структура с елементите на джазовия модел.

В трета глава „Британските 1920-те“ се изследват репрезентациите на десетилетието в пет английски романа: „Упадък и падение“, „Унижените наши тела“ и „Завръщане в Брайдсхед“ на Ивлин Уо, „Шутовско хоро“ на Олдъс Хъксли и „Госпожа Далауей“ на Вирджиния Улф. Акцентира се върху комично-сатиричното изображение при Ивлин Уо и Олдъс Хъксли; върху техниката „поток на съзнанието“ и фрагментарната композиция при Вирджиния Улф.

В цялото изследване се откроява умението на Траяна Латева за междужанров съпоставителен анализ по посока литературна творба – филмова версия – музикални референции.

Заклучението извежда изводите на дисертацията за разминаване между : историческа действителност и художествено изображение; между литература (най-вече творбите от XX век) и кино с търсеното визуално въздействие на филмите. Американската и английската литература пресъздават сходно 1920-те по отношение на засилената негативация.

6. Преценка на публикациите и личния принос на докторанта

Представени са 4 броя статии – 1 публикувана в Web of Science и 3 – в списания с научно рецензиране, реферирани в НАЦИД.

Статиите отразяват важни приносни моменти от изследването: взаимодействието между литература и музика е детайлно анализирано в романа „Джаз“ на Томи Морисън и „Великият Гетсби“ на Фицджералд чрез разчленяване и наслагване на текстуални и музикални фрагменти; коментиран е носталгичният подход в романа „Завръщане в Брайдсхед“ на Ивлин Уо; репрезентациите на 1920-те са изтеглени в български контекст спрямо романа на Христо Карастоянов „Една и съща нощ“.

Дисертацията и нейните постижения са оригинален, личен принос на авторката.

7. Автореферат

Авторефератът на дисертационния труд представя ясно и систематизирано концепцията, проблематиката на изследването и постигнатите резултати. Той отговаря на съответните изисквания.

Приемам напълно коректната самооценка на приносите.

8. Препоръки за бъдещо използване на дисертационните приноси и резултати Дисертационният труд е приносно интердисциплинарно изследване на репрезентациите на 1920 –те в литературата и киното. Сериозните научни постижения на Траяна Латева се свързват с успешните паралелни съпоставителни анализи – синхронни и диахронни - на емблематични литературни творби от две национални литератури и филмовите им версии.

Раздвоеният изследователски модел се разтроява чрез привлечените и оригинално наблюдавани музикални референции.

Обстойно се интерпретира романът „Шутовско хоро“ на Олдъс Хъксли, непеведен на български език.

Двете приложения са със самостоятелно приносно значение в разширяването на богатата фактологична матрица на труда.

Дисертацията може да се използва в обучението по Западноевропейска литература, Сравнително литературознание, Жанрология, Кинознание, Музикознание.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Дисертационният труд **съдържа** научни, научно-приложни и приложни резултати, които представляват оригинален принос в науката и **отговарят на всички** изисквания на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и съответния Правилник на ПУ „Паисий Хилендарски“.

Дисертационният труд показва, че докторантката Траяна Ангелова Латева **притежава** задълбочени теоретични знания и професионални умения по научна специалност Антична и западноевропейска литература: сравнително литературознание, като **демонстрира** качества и умения за самостоятелно провеждане на научно изследване.

Поради гореизложеното, убедено давам своята **положителна** оценка за проведеното изследване, представено от рецензираните по-горе дисертационен труд, автореферат, постигнати резултати и приноси, и предлагам на почитаемото научно жури да **присъди** образователната и научна степен „доктор“ на Траяна Ангелова Латева в област на висше образование: 2. Хуманитарни науки, професионално направление 2.1. Филология, докторска програма Антична и западноевропейска литература: сравнително литературознание.

22.08.2025 г.

Изготвил становището: проф. д.ф.н. Калина Лукова

.....

(подпис)